

Koncepce rozvoje Katedry estetiky FF UK v letech 2018–2021 (s výhledem do roku 2023)

1) Úvod

Ve výhledu k činnosti Katedry estetiky FF UK v Praze se dá jednoznačně vycházet z toho, že situaci katedry je možné po všech stránkách hodnotit pozitivně. Stabilizované a kvalifikačně i věkově vhodně rozvrstvené personální složení umožňuje kvalitně realizovat pedagogickou i vědeckou činnost. Přes náročné požadavky ve vztahu k přijímacímu řízení i samotnému studiu je katedra vstřícným, kolegiálním prostředím. Katedra produkuje absolventy, kteří jsou schopni pokračovat ve studiu na vyšších stupních na samotné katedře, nebo jiných pracovištích, případně jsou schopni se uplatnit na pracovním trhu. Katedra je v národním i mezinárodním kontextu známá svým důrazem na vysoké standardy v oblasti výuky i v oblasti výzkumu. Vysoká grantová úspěšnost a publikační produktivita pracovníků katedry se navzájem podmiňují. Katedra je však značně úspěšná i na poli mezinárodní spolupráce.

2) Personální situace

Katedra estetiky prostřednictvím realizace doktorského studia systematicky pracuje na přípravě nové generace odborníků, a to i ve vztahu k jejich budoucímu možnému uplatnění na katedře. Katedra si je v této souvislosti vědoma rozhodujícího dílu odpovědnosti za budoucnost oboru v českých zemích, ale i širším středoevropském prostředí. Katedra usiluje o to, aby se nejúspěšnější doktorandi přirozeným způsobem stali součástí pracovního kolektivu katedry, zapojili se do odborných činností v grantech a dalších projektech a získávali také důležité první pedagogické zkušenosti. Cílem takového procesu je to, aby takto vychovávání odborníci, postupně se rodící osobnosti, nahrazovali starší kolegy odcházející do důchodu a udržovali tak žádoucí věkový profil katedry. Doktorandi byli a jsou integrální součástí života katedry a vzhledem k současnému pojetí doktorského studia na fakultě bude zapojení doktorandů do dění na katedře zachováno i v budoucnosti. Vysokou kvalitu studentů doktorského studia dokazují jejich studijní úspěchy, ale i schopnost fundované badatelské a pedagogické činnosti. Vzhledem k jejich zapojení do široké palety činností katedry přešla v minulosti už řada doktorandů přirozeným způsobem do pracovního kolektivu katedry. Předpokládám, že k obdobnému vývoji bude docházet i v budoucnosti. Samozřejmě to však neznamená, že by v případě potřeby nebyla Katedra estetiky ochotna přijmout vhodné

odborníky „zvnějšku“. Za změněných ekonomických podmínek na FF UK by katedra možnost takového obohacení personálního složení vítala.

V následujícím tříletém období však bude především zapotřebí dosáhnout kvalifikačního růstu v případě dvou pracovníků katedry na úrovni habilitace. Jako nejpravděpodobnější se takový postup jeví u PhDr. Miloše Ševčíka, Ph.D. a Mgr. Ondřeje Dadejíka, Ph.D. Vzhledem k blížící se nezbytné generační obměně na katedře by zmíněný kvalifikační růst dvou pracovníků katedry umožnil neproblematickou realizaci získaných akreditací bakalářského a doktorského programu a získání nové akreditace navazujícího magisterského programu.

Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D. se v následujících třech letech zaměří na pragmatickou a neopragmatickou estetiku, estetiku přírody, environmentální estetiku a estetiku krajiny. Jeho habilitace pro obor estetika je v horizontu dvou let. Doc. PhDr. Roman Dykast, CSc. se bude v následujících třech letech nadále věnovat tématům hudební estetiky, ale i vybraným tématům estetiky renesanční. Započetí jeho jmenovacího řízení se dá očekávat v horizontu dvou let. Prof. PhDr. Tomáš Hlobil, CSc. naváže v příštích třech letech na svá přechodná zkoumání dějin světové a české estetiky, především na průzkum problematiky estetiky 18. století a estetiky přednášené na univerzitách v českých zemích a německé jazykové oblasti. Mgr. Martin Kaplický, Ph.D. se bude v následujících třech letech zejména tématům angloamerické estetiky 20. století, především tématům estetiky pragmatismu. Významně se však zabývá i vybranými tématy české estetiky 19. a 20. století. Jeho habilitace pro obor estetika je v horizontu čtyř let. Mgr. Štěpán Kubalík, Ph.D. se v současnosti věnuje problematice estetického souzení, a to zejména v té jeho podobě, jakou mu dali autoři z tradice filozofie přirozeného jazyka. Zároveň bude sledovat některé esteticky relevantní otázky ze současné filozofie jazyka, především teorii metafory. Doc. Tomáš Kulka, Ph.D. se v příštích třech letech hodlá věnovat především současné analytické estetice, konkrétně problematice hodnocení uměleckého díla, logické struktury estetických soudů a vztahu mezi estetickými a mimoestetickými vlastnostmi. PhDr. Miloš Ševčík, Ph.D. se bude v následujících třech letech věnovat zejména tématům francouzské estetiky 20. století a počátku 21. století, a dále také tématům fenomenologické estetiky. Počátek habilitačního řízení se v jeho případě dá očekávat během letošního či příštího roku. Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc. se v příštích třech letech bude věnovat především průniku současné estetiky a filmové teorie, estetice přírody a současnému stavu a výhledům sémiotické a poststrukturalistické estetiky a

odborníky „zvnějšku“. Za změněných ekonomických podmínek na FF UK by katedra možnost takového obohacení personálního složení vítala.

V následujícím tříletém období však bude především zapotřebí dosáhnout kvalifikačního růstu v případě dvou pracovníků katedry na úrovni habilitace. Jako nejpravděpodobnější se takový postup jeví u PhDr. Miloše Ševčíka, Ph.D. a Mgr. Ondřeje Dadejíka, Ph.D. Vzhledem k blízkosti se nezbytné generační obměně na katedře by zmíněný kvalifikační růst dvou pracovníků katedry umožnil neproblematickou realizaci získaných akreditací bakalářského a doktorského programu a získání nové akreditace navazujícího magisterského programu.

Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D. se v následujících třech letech zaměří na pragmatickou a neopragmatickou estetiku, estetiku přírody, environmentální estetiku a estetiku krajiny. Jeho habilitace pro obor estetika je v horizontu dvou let. Doc. PhDr. Roman Dykast, CSc. se bude v následujících třech letech nadále věnovat tématům hudební estetiky, ale i vybraným tématům estetiky renesanční. Započetí jeho jmenovacího řízení se dá očekávat v horizontu dvou let. Prof. PhDr. Tomáš Hlobil, CSc. naváže v příštích třech letech na svá přechodná zkoumání dějin světové a české estetiky, především na průzkum problematiky estetiky 18. století a estetiky přednášené na univerzitách v českých zemích a německé jazykové oblasti. Mgr. Martin Kaplický, Ph.D. se bude v následujících třech letech zejména tématům angloamerické estetiky 20. století, především tématům estetiky pragmatismu. Významně se však zabývá i vybranými tématy české estetiky 19. a 20. století. Jeho habilitace pro obor estetika je v horizontu čtyř let. Mgr. Štěpán Kubalík, Ph.D. se v současnosti věnuje problematice estetického souzení, a to zejména v té jeho podobě, jakou mu dali autoři z tradice filozofie přirozeného jazyka. Zároveň bude sledovat některé esteticky relevantní otázky ze současné filozofie jazyka, především teorii metafory. Doc. Tomáš Kulka, Ph.D. se v příštích třech letech hodlá věnovat především současné analytické estetice, konkrétně problematice hodnocení uměleckého díla, logické struktuře estetických soudů a vztahu mezi estetickými a mimoestetickými vlastnostmi. PhDr. Miloš Ševčík, Ph.D. se bude v následujících třech letech věnovat zejména tématům francouzské estetiky 20. století a počátku 21. století, a dále také tématům fenomenologické estetiky. Počátek habilitačního řízení se v jeho případě dá očekávat během letošního či příštího roku. Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc. se v příštích třech letech bude věnovat především průniku současné estetiky a filmové teorie, estetice přírody a současnému stavu a výhledům sémiotické a poststrukturalistické estetiky a

novému vývoji v neuroestetice a kognitivních neurovědách, spolu s Mgr. Ondřejem Dadejím, Ph.D. pak bude pokračovat ve spolupráci s Prof. PhDr. Olgou Lomovou, CSc.

3) Pedagogická činnost

Katedra estetiky bude i v budoucím tříletém období realizovat výuku na všech třech stupních studia. Na bakalářském stupni bude realizován program s důrazem na poskytnutí přehledu o hlavních obdobích vývoje estetiky, soudobé estetiky a hlavních tématech a problémech estetiky. Studentům bude tedy poskytnut základní přehled o oboru a zároveň nabídnuta základní vodítka k samotnému přístupu k estetické problematice. Na navazujícím magisterském stupni studia bude i nadále položen důraz na hlubší průzkum zásadních estetických otázek, na precizaci v tematizaci estetických kategorií, detailnější znalost jednotlivých období, proudů a problémů. Oproti bakalářskému stupni budou i nadále studenti navazujícího magisterského studia ve zvýšené míře vybízeni k tematizaci vztahů mezi různými přístupy k řešení problémů z oblasti estetiky a samostatnému pohledu na ně. Nedílnou součástí výuky v navazujícím magisterském studiu je také osvojení metodologických postupů odborné práce a potřebných prezentačních dovedností. Při studiu v doktorském programu estetiky budou studenti vedeni k samotnému průzkumu a řešení vybraných problémů, včetně jejich prosazení v recenzních řízeních respektovaných odborných periodik. Doktorandi budou už od počátku studia vedeni k samostatné odborné činnosti, kterou je zejména činnost publikační a pedagogická. Významnou součástí doktorského studia budou i nadále zahraniční stipendijní pobyty a vystoupení na odborných konferencích doma i v zahraničí. Prostřednictvím realizace doktorského studijního programu bude Katedra estetiky systematicky pracovat na výchově nové generace odborníků.

Je nezbytné, aby Katedra estetiky pokračovala i nadále ve svém soustředění na filozoficky orientovanou estetiku, a to s přihlédnutím k aktuálním trendům, zejména v oblasti kognitivního a neurovědného výzkumu. Taková orientace jednoznačně vytváří specifický charakter odborného profilu katedry a odlišuje ji od srovnatelných pracovišť doma i v zahraničí. Pedagogická činnost Katedry estetiky pokrývá všechny hlavní segmenty oboru: dějiny estetiky, systematickou estetiku, „aplikovanou“ estetiku a estetiku mimouměleckou. Toto pedagogické zaměření katedry je konkretizováno ve studijních plánech bakalářského studia a navazujícího magisterského studia a je také samozřejmou součástí vedení studia jednotlivých doktorandů. Na úrovni bakalářského studia má zdůraznění této segmentace

oboru především podobu rozčlenění na skupinu povinných předmětů nazvanou „Dějiny estetiky“ a na skupiny povinně volitelných předmětů, kterými jsou „Teorie jednotlivých druhů umění a mimoumělecké estetické“ a „Soudobé teorie“. Nově bude v skupině „Soudobé teorie“ realizován předmět „Pragmatismus a neopragmatismus“. Na úrovni navazujícího magisterského studia se tato segmentace oboru odráží v charakteru bloku povinných předmětů, který zahrnuje jak předměty zaměřující se na kontinentální estetiku, dějiny novověké estetiky, angloamerickou estetiku a českou estetiku, ale i předměty, ve kterých jsou sledovány a diskutovány soudobé trendy estetického bádání. Blok povinných předmětů je v dvouoborovém studiu doplněn dvěma bloky předmětů povinně volitelných, jedná se o bloky „Dějiny a současnost estetiky“ a „Teorie jednotlivých druhů umění a environmentální estetika“. Samozřejmě i nadále bude obsahová provázanost přednášek a seminářů tvořících dohromady určitý předmět, ale i vzájemná návaznost různých předmětů. Pedagogická činnost má u studentů vždy vést k osvojení schopnosti získané poznatky aplikovat na určitý problém.

Katedra bude systematicky zodpovědně vychovávat doktorandy v souladu se zaměřením katedry a výše uvedených hlavních segmentů oboru. Katedra na jedné straně pamatuje na důležitost tradice estetického diskurzu (kontinentálního i angloamerického), uvědomuje si však samozřejmě i proměnu oborových perspektiv v současnosti, které postupujících souběžně s kulturními změnami. V těchto souvislostech je zapotřebí uvažovat i o budoucím vývoji v oblasti pedagogické činnosti. V souladu s aktuálními odbornými trendy ve výuce bude na katedře zdůrazňována problematika mimouměleckého estetického (estetika krajiny, přírody a environmentu) a také perspektiva kognitivního přístupu a přístupu neurovědeckého/neurofilosofického k estetické problematice. Sledovat aktuální proměny diskurzu i hlavních tematických okruhů oboru bude katedra i nadále. Badatelé na katedře si však bude samozřejmě i nadále uvědomovat potřebu důkladné znalosti klasických a moderních estetických koncepcí, se kterými je rozvoj oboru neodmyslitelně spojen.

V oblasti pedagogické činnosti se jako potenciálně nebezpečný trend ukazuje zejména klesající počet dostatečně připravených uchazečů o studium, a to zejména o navazující magisterské studium. Je sice zřejmé, že tento trend se týká navazujícího magisterského studia v České republice obecně, a také, že důvody tohoto trendu jsou objektivní, nicméně katedra v tomto směru nemůže čekat na řešení přicházející z vnějšku a sama musí nacházet postupy, kterými je možné tomuto negativnímu trendu čelit. Katedra zejména musí s perspektivními

studenty bakalářského studia vést dialog o budoucí perspektivě jejich studia i možného pracovní uplatnění, ať už mimo akademickou sféru, nebo v ní. Je zapotřebí tyto studenty i ve výraznější míře zapojit do života katedry, například na pozici pomocné síly pedagoga. Jako velice vhodné se jeví i využití asistence studentů na odborných akcích pořádaných katedrou. Jako perspektivní se jeví i spolupráce s existujícím studentským spolkem Katharsis.

Určitý způsob vtažení studentů do života katedry představuje také už řadu let realizovaný „tutorský systém“, který spočívá ve vedení studentů prvního ročníku bakalářského studia studenty navazujícího magisterského a doktorského studia. Pod dohledem vyučujících zadávají studenti vyšších stupňů studia svým mladším kolegům samostatné úkoly, jejichž plnění následně kontrolují. S realizací tutorského systému má katedra počítat i do budoucna. Kromě výuky na třech stupních studia oboru Katedra estetiky po dohodě s Ústavem filosofie a religionistiky i zajišťuje kurz „Estetika v kontextu filozofie“, který je ekvivalentní s dalšími kurzy společného základu „Filozofie“. I v následujícím tříletém období se bude katedra takovýmto způsobem podílet na výuce společného základu studia na fakultě.

4) Vědecká činnost

V budoucím tříletém období budou pracovníci katedry intenzivně pracovat na splnění všech cílů aktuálních grantových projektů, z nichž jsou nejvýznamnější: Proces a estetika: Explicitní a implikovaná estetika v procesuální filozofii Alfreda North Whiteheada“ (GAČR 16-13208S), „Podíl rétoriky a poetiky na vývoji hudebních forem v období hudebního klasicismu“ (GAČR 17-12892S a „PROGRES Q14 – Krize racionality v moderním myšlení“. Se stejnou aktivitou jako v minulém tříletém období bude katedra přistupovat k dalším výzvám GAČR. Jako smysluplné se pro budoucí období jeví nejenom podávání dalších návrhů standardních projektů GAČR, ale i projektů v kategorii EXPRO, případně projektů s mezinárodní podporou. Vzhledem k minulé spolupráci s Institut für Philosophie na Universität Wien v tomto ohledu jeví jako perspektivní zejména podání mezinárodního projektu GAČR v kategorii „Lead Agency“ (ve spolupráci GAČR a rakouského FWF). Vzhledem k aktuálním kontaktům na některá akademická pracoviště v Německu v úvahu připadá i kategorie Mezinárodních projektů s podporou německé DFG. Katedra je schopna navrhnout řadu nových projektů na aktuální a perspektivní odborná témata. Tato témata přirozeně odrazí současné odborné zájmy pracovníků katedry, bude se jednat zejména o

témata z oblastí procesuální estetiky, dějin estetiky 18. a 19. století a hudební estetiky. Katedra bude bedlivě sledovat také případné nové projektové výzvy programu HERA.

Katedra se také nadále hodlá ucházet o přidělení projektů GAUK, a to z toho důvodu, že realizace těchto projektů významně podporuje rozvoj vědecké specializace a výkonnosti studentů doktorského studia. Jako velice dobrá grantová příležitost se dále jeví výzva TAČR „Program ÉTA“, jejíž opakované vyhlášení je v několika příštích letech vysoce pravděpodobné. Katedra plánuje už v následujícím roce přihlášku projektu do tohoto programu připravit, přičemž pracovní název plánovaného projektu je „Zkušenost uměním“.

Aktivita na poli žádostí o přidělení grantů na národní úrovni nebo s mezinárodní podporou bude v dalším tříletém období vyžadovat silnější institucionální zázemí. Z toho důvodu hodlá katedra navázat ještě užší formy spolupráce s vhodnými zahraničními i domácími partnerskými institucemi i konkrétními odborníky. Vzhledem k dosavadní orientaci převážné části výzkumných témat pracovníků katedry se jako nejvhodnější jeví spolupráce v oblasti procesuální estetiky a případné založení výzkumného centra s odpovídající pracovní agendou.

Po stránce publikační úspěšnosti si katedra musí zachovat přinejmenším stávající úroveň kvality i četnosti. Pracovat však bude zapotřebí zejména na vzniku početnějších významných publikací v zahraničí, v nejlepším případě se spoluautorstvím zahraničních badatelů.

Katedra bude i nadále poskytovat domácí půdu pro Společnost pro estetiku při Radě vědeckých společností Akademie věd České republiky. Tato společnost je dobrovolnou společenskou organizací vědeckých, vědeckopedagogických a odborných členů v oboru estetiky, filozofie a teorie umění i jednotlivých konkrétních věd o umění, kde členství je dále otevřeno rovněž pro studenty a laické příznivce těchto vědních oborů. Společnost pro estetiku, jejíž je katedra od roku 2011 domovem, je pokračovatelkou České a posléze Československé vědecké společnosti pro estetiku. Tato spolupráce umožňuje pracovníkům katedry diskutovat svá témata s širokým okruhem zájemců o obor, v neposlední řadě těch, kteří se nacházejí mimo akademickou půdu. Pracovníci katedry se budou také i nadále podílet na významném projektu, kterým je bezesporu vydávání prestižního časopisu *Estetika: Central-European Journal of Aesthetics* (zařazen do ERIH PLUS, SCOPUS, WOS atd.)

5) Mezinárodní spolupráce

Participace katedry na vydávání časopisu *Estetika: Central-European Journal of Aesthetics*, do něhož jsou aktivně zapojeny katedry a ústavy estetiky či filozofie ze střední Evropy (zejména Department de philosophie, Université de Fribourg, Švýcarsko; Institut for Art, Theory and Media Research, Eötvös Lóránd University, Budapešť, Maďarsko a Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa, Uniwersytet Gdański, Polsko) bude zároveň i významnou součástí mezinárodních aktivit katedry. Na vydávání časopisu se jako členové redakce budou i nadále podílet Mgr. Tereza Hadravová, Ph.D. a Mgr. Štěpán Kubalík, Ph.D. V redakční radě časopisu, která je složená z respektovaných odborníků z Evropy i USA bude Katedru estetiky i nadále zastupovat Prof. PhDr. Tomáš Hlobil, CSc., v poradní radě časopisu to budou Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc., a Doc. Tomáš Kulka, Ph.D.

Pracovníci Katedry estetiky budou i nadále aktivní na poli spolupráce s významnými mezinárodními odbornými organizacemi. V první řadě to bude *European Society for Aesthetics*, Mgr. Tereza Hadravová je od roku 2018 členkou výkonného výboru této společnosti, a také *European Society for Process Thought* a *World Phenomenology Institute*.

Katedra estetiky bude i nadále aktivně zapojena do Mezinárodního výměnného programu studentů i pedagogů ERASMUS+. Na základě smluv s několika významnými středoevropskými a západoevropskými univerzitami (Pázmány Péter Catholic University, Maďarsko; University of Sussex, Velká Británie; Université Paris – Sorbonne IV, Francie; Université de Picardie Jules Verne, Francie; Uniwersytet Gdański, Polsko; Univerzita Komenského v Bratislavě, Slovensko), bude i nadále probíhat studentská i pedagogická výměna. Obdobně však budou využívány i další rámce, zejména CEEPUS a Visegrad Fund.

Výše zmíněné způsoby mezinárodní spolupráce vytvářejí vynikající předpoklad dalších aktivit, například v oblasti grantových žádostí a realizace společných vědeckých projektů.

6) Závěry: hlavní cíle v období 2018–2021 (s výhledem do roku 2023)

Všechny výše popisované oblasti jsou v konkrétních aktivitách jednotlivých pracovníků katedry vzájemně provázány. Cíle vědecké se odrážejí v náplni a charakteru pedagogické činnosti. Mezinárodní spolupráce je především prostředkem zvyšování úrovně vědecké činnosti, ale i prostředkem obohacování palety studijních možností nabízených studentům

katedry. Udržení kvality a potřebného složení personálního zajištění katedry je samozřejmě základním předpokladem veškerých aktivit na katedře a prvořadým úkolem vedení katedry.

V oblasti personální bude Katedra estetiky dále pracovat na přípravě nezbytné generační obměny a to zejména s důrazem na zvyšování kvalifikace jednotlivých pracovníků katedry. Takový proces je nutností zvláště ve vztahu k udržení plně vyhovujícího pedagogického a vědeckého potenciálu pracoviště. V oblasti pedagogické bude hlavním úkolem realizace výuky v akreditovaném bakalářském a doktorském studijním programu a příprava materiálu k akreditaci navazujícího magisterského studijního programu. V oblasti vědecké musí katedra i nadále dbát na potřebné množství a vhodné uplatňování publikačních výstupů, na potřebu získávání nových grantových projektů samostatně nebo ve spolupráci s dalšími partnery doma i v zahraničí. Pracovníci katedry se formou redakční činnosti podílet na vydávání časopisu *Estetika: Central-European Journal of Aesthetics*. Pracovníci katedry se budou podílet na činnosti Společnost pro estetiku. V oblasti mezinárodní spolupráce to bude i nadále participace na programu ERASMUS+, prezentace výsledků badatelské činnosti na mezinárodních konferencích a studijní a pedagogické pobyty na zahraničních univerzitách.

V Praze dne 10. 10. 2018

PhDr. Miloš Ševčík, Ph.D.

vedoucí Katedry estetiky FF UK